

Sjukvårdskostnader vid cancer under det sista levnadsåret – jämlikt eller åldersdiskriminering?

Peter Strang^{1,2,3}, Helena Adlitzer², Torbjörn Schultz^{2,4}

¹ Karolinska Institutet

² Regionalt Cancercentrum RCC

³ Palliativt Kunskapscentrum PKC Stockholms län

⁴ Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) Stockholm

Bakgrund

Alla patienter med cancer har rätt till jämlik vård, oavsett kön, ålder eller socioekonomiska faktorer. Det gäller också livets sista år, då sjukvårdskostnaderna är relativt sett höga.

Frågeställning

Spelar patientens ålder roll för hur stora sjukvårdsresurser som avsätts under det sista året?

Metod

Som stöd användes SLLs (Stockholms läns landstings) administrativa VAL-databas, där allt sjukvårdsutnyttjande och alla kostnader registreras. Vi valde att studera alla sjukvårdskostnader (förutom dyra receptläkemedel) för samtliga cancerpatienter som avlidit under 2014-2018. Statistiken beräknades med Mann-Whitney U-test.

Resultat

Totalt dog 23 812 patienter med cancer under studieperioden. Kostnaderna för det sista levnadsåret utgjorde 9,7% av SLLs totala kostnader. Aldern hade starkt samband med snittkostnaden per patient: Vi delade upp patienterna i 20-års intervall (0-19 år; 20-39 år osv) och såg starkt signifikanta skillnader mellan varje åldersgrupp ($p < 0.0001$ i varje jämförelse). I den yngsta gruppen 0-19 år var snittkostnaden nästan 1,6 miljoner, i den äldsta gruppen var motsvarande siffra 334 tusen kronor. Om man väljer den största åldersgruppen, de mellan 60-79 år (11 851 patienter) som referensvärde, var kostnaderna 36% högre per patient i gruppen 40-59 år och 78% högre i gruppen 20-39 år. På motsvarande sätt var kostnaderna 37% lägre i gruppen över 80 år.

När siffrorna korrigerades för SäBo utgifter (när patienter med SäBo exkluderades), kvarstod både kliniska och statistiska skillnader.

Vårdkostnaderna för patienter med gynekologisk cancer/bröstcancer var 19% högre än för patienter med manliga cancerformer, under livets sista år ($p < 0.0001$). Socioekonomiska faktorer hade endast marginell påverkan på kostnaderna.

Konklusion

Att vårdkostnaderna för barncancer (0-19 år) är höga var väntat och bekräftades. Däremot fann vi stora åldersrelaterade skillnader i vårdkostnader för vuxna patienter, skillnader som inte kan förklaras av alternativa kostnader hos kommunen (SäBo).